

Geologická stavba České republiky - Západní Karpaty

pracovní list

Mgr. Libuše VODOVÁ, Ph.D.

Katedra biologie PdF MU

vodova@ped.muni.cz

Druhý z pracovních listů zaměřených na geologickou stavbu České republiky se věnuje **Západním Karpatům**. Soubor **šesti učebních úloh** je koncipován jako podpůrný prostředek pro výuku toho tématu v 9. ročníku základní školy a na víceletém gymnáziu.

Jednotlivé učební úlohy byly voleny tak, aby si žáci osvojili **základní poznatky** týkající se Západních Karpat a zároveň pochopili **souvislost se stavbou Evropy**. Pro vizualizaci geologického členění České republiky byl do pracovního listu zahrnut také schematický obrázek. Závěrečná úloha pak slouží k **porovnání vlastností obou geologických jednotek** České republiky - Západních Karpat i Českého masivu.

Učivo o geologické stavbě České republiky se objevuje jak v **přírodopise** (biologii), tak **zeměpise** (geografii), proto najde pracovní list uplatnění v obou předmětech.

PRACOVNÍ LIST

GEOLOGICKÁ STAVBA ČR – ZÁPADNÍ KARPATY

1. Doplň slova do vět tak, aby dávaly smysl.

Kromě Českého masivu zasahuje na naše území ještě jedna velká geologická jednotka a to

.....

Ve srovnání s Českým masivem je tato jednotka, neboť vznikala od konce do při vrásnění.

2. Dle zeměpisného atlasu vypiš alespoň čtyři evropská pohoří, která vznikla při stejném vrásnění jako Karpaty.

-
-
-
-

3. Vlastními slovy vysvětli pojmy „příkrov“ a „flyš“.

Příkrov

.....
.....
.....

Flyš

.....
.....
.....

4. Do obrázku schematicky znázorni hlavní geologické jednotky České republiky.

K bodům připiš názvy měst. Hranici mezi Českým masivem a Západním Karpaty vyznač červeně. Český masiv vybarvi fialově, karpatskou předhlubeň žlutě a flyšové pásmo hnědě.

Obrázek podle Janošky a kol. (2001)

5. Porovnej typické rysy Českého masivu a Západních Karpat.

	Český masiv	Západní Karpaty
Část ČR, kterou buduje		
Název vrásnění		
Příčina vrásnění		
Kdy vrásnění probíhalo		
Stavba jednotky		
Převažující typ hornin		

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – EDUCOLAND"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Jihomoravský kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6. Čarami propoj jednotky Západních Karpat s jejich vlastnostmi a příklady horopisných celků, které v nich leží.

<i>vlastnosti</i>	<i>jednotka Západní Karpat</i>	<i>příklady celků v geologické jednotce</i>
<i>Pro tuto část je typická příkrovová stavba.</i>	Karpatská předhlubeň	Bílé Karpaty
<i>Systém sníženin, které vznikly v mladších třetihorách a čtvrtohorách v předpolí Karpat.</i>		Hornomoravský úval
<i>Příkrovy se na sebe nasunuly směrem od středu pohoří k jeho okraji – z jihovýchodu na severozápad.</i>	Flyšové pásmo	Javorníky
<i>Území je tvořeno střídajícími se polohami jílovců a pískovců. Místy se v nich vyskytují i slepence.</i>		Dyjsko-svratecký úval
<i>Díky průniku moře ve třetihorách zde převažují písčité a jílovité sedimenty s ložisky ropy a zemního plynu.</i>		Vizovická vrchovina
<i>Ve sladkovodních sedimentech z mladších třetihor se zde nacházejí ložiska hnědého uhlí a lignitu.</i>		Moravská brána
		Hostýnsko-vsetínská hornatina
		Opavská pahorkatina
		Chříby
		Žďánický les
		Vyškovská brána
		Moravskoslezské Beskydy
		Dolnomoravský úval

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – EDUCOLAND"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

POUŽITÉ LITERÁRNÍ ZDROJE:

JANOŠKA, Martin, ZAPLETAL, Jan, ZIMÁK Jiří, BÁBEK, Ondřej. *Geologie pro učitele*. Dotisk 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. 196 s. ISBN: 80-7067-961-1.

PRACOVNÍ LIST – AUTORSKÉ ŘEŠENÍ

GEOLOGICKÁ STAVBA ČR – ZÁPADNÍ KARPATY

1. Doplň slova do vět tak, aby dávaly smysl.

Kromě Českého masivu zasahuje na naše území ještě jedna velká geologická jednotka a to

..**Západní** **Karpaty**.....

Ve srovnání s Českým masivem je tato jednotka**mladší**....., neboť vznikala od konce ..**druhohor**..... do ..**třetihor**..... při**alpinském**..... vrásnění.

2. Dle zeměpisného atlasu vypiš alespoň čtyři evropská pohoří, která vznikla při stejném vrásnění jako Karpaty.

-**Pyreneje**.....
-**Alpy**.....
-**Apeniny**.....
-**Dinaridy**.....

3. Vlastními slovy vysvětli pojmy „příkrov“ a „flyš“.

Příkrov**je masa hornin, která byla přemístěna z místa svého vzniku jinam a nasunuta na zdejší horniny. Horniny příkrovu tedy leží na horninách pro danou oblast původních**.....

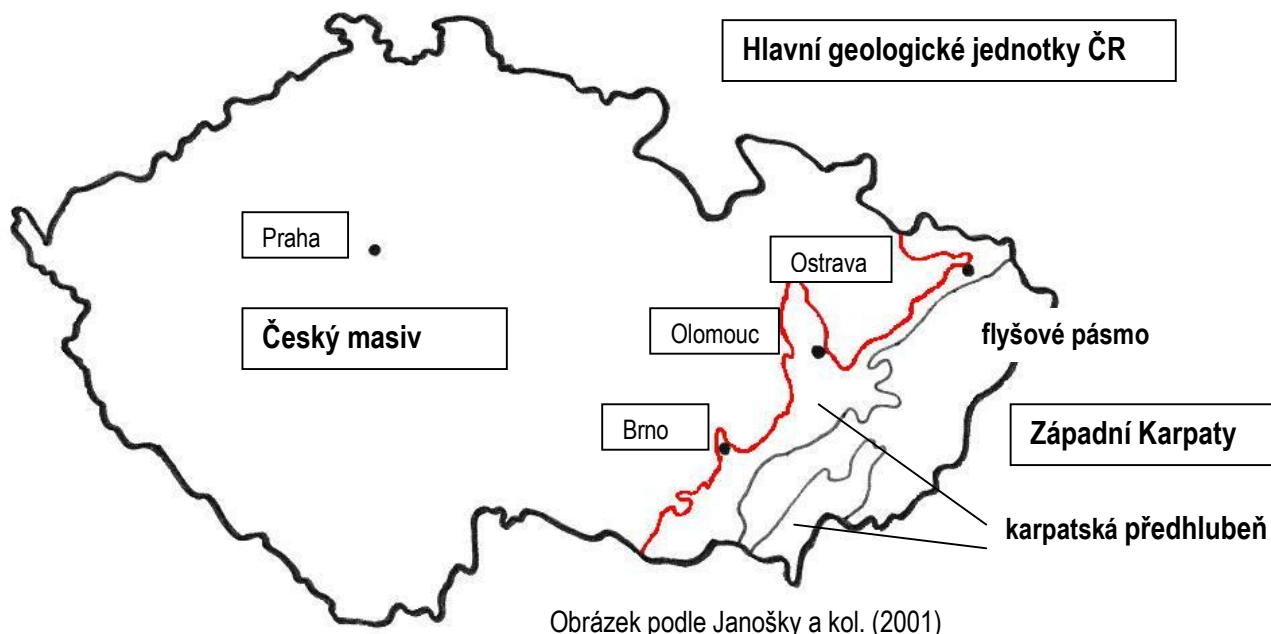
.....
.....

Flyš**je soubor několika vrstev mořských sedimentů, pro které je typické zvrstvení a také střídání jednotlivých sedimentů (ve Západních Karpatech pískovců a jílovců)**.....

.....
.....

4. Do obrázku schematicky znázorni hlavní geologické jednotky České republiky.

K bodům připiš názvy měst. Hranici mezi Českým masivem a Západním Karpaty vyznač červeně. Český masiv vybarvi fialově, karpatskou předhlubeň žlutě a flyšové pásmo hnědě.

5. Porovnej typické rysy Českého masivu a Západních Karpat.

	Český masiv	Západní Karpaty
Část ČR, kterou buduje	<i>Většina ČR – západní část</i>	<i>Východní část ČR</i>
Název vrásnění	<i>Variské (hercynské)</i>	<i>alpínské</i>
Příčina vrásnění	<i>Kolize dvou litosférických desek (Laurusie a Gondwany)</i>	<i>Kolize dvou litosférických desek (africké a euroasijské)</i>
Kdy vrásnění probíhalo	<i>Na přelomu starších a mladších prvohor (konkrétně střední devon – svrchní karbon)</i>	<i>Od konce druhohor do třetihor (konkrétně od svrchní křídly)</i>
Stavba jednotky	<i>bloková</i>	<i>příkrovová</i>
Převažující typ hornin	<i>přeměněné</i>	<i>sedimentární</i>

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

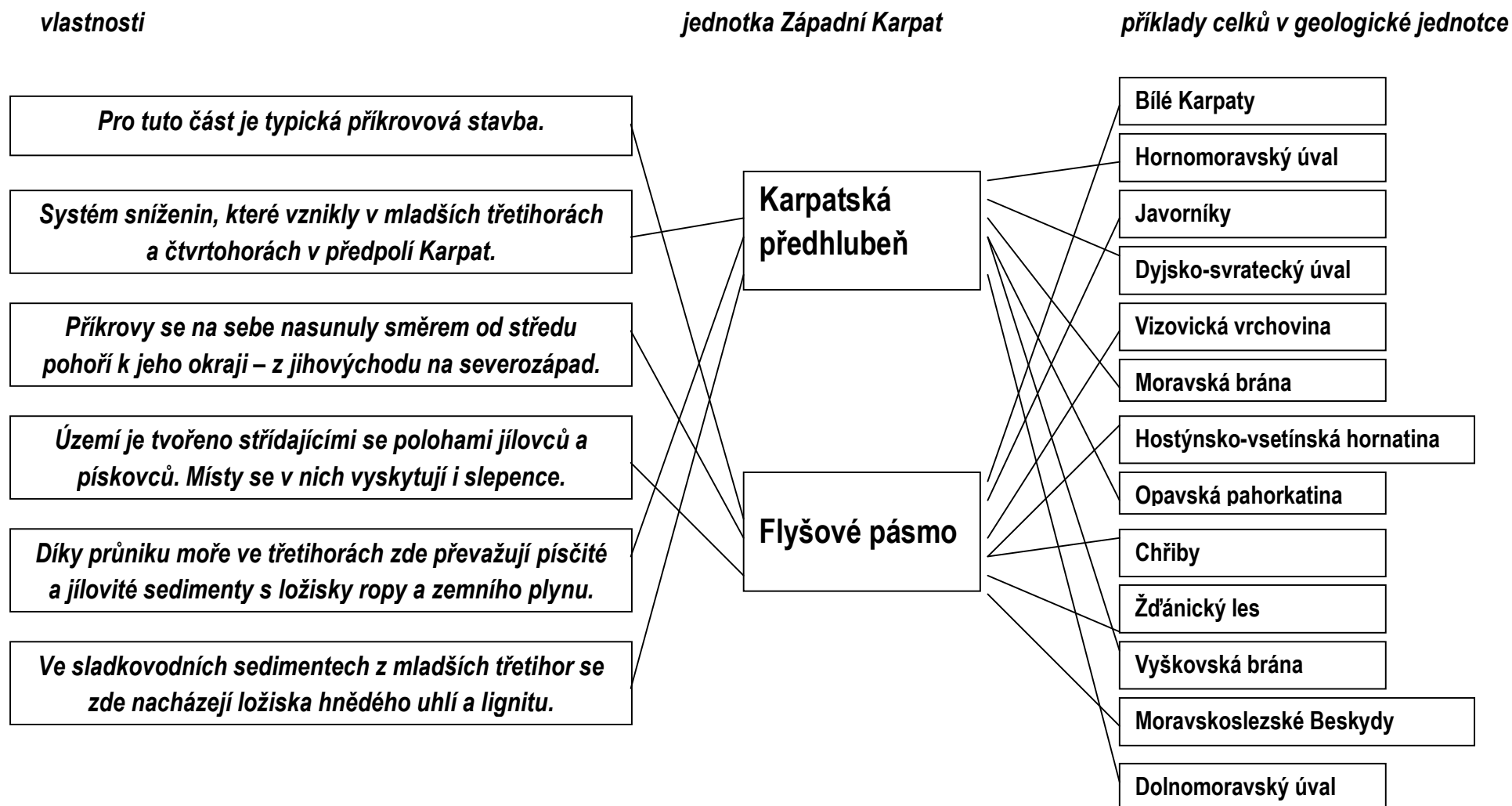
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Jihomoravský kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6. Čarami propoj jednotky Západních Karpat s jejich vlastnostmi a příklady horopisných celků, které v nich leží.

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – EDUCOLAND"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Jihomoravský kraj

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

POUŽITÉ LITERÁRNÍ ZDROJE:

JANOŠKA, Martin, ZAPLETAL, Jan, ZIMÁK Jiří, BÁBEK, Ondřej. *Geologie pro učitele*. Dotisk 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. 196 s. ISBN: 80-7067-961-1.

Materiál byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora trvalého profesního rozvoje (CPD) pedagogických pracovníků propojením pedagogické fakulty se školami na Jižní Moravě – **EDUCOLAND**"

Projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.